

A kitűzött könyvjutalmat (Jósika Miklós: II. Rákóczy Ferencz. Átdolgozta Gaal Mózes) Sipos Sándor nagyváradi előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

M. J. Az iskolai életből vett rajzokában van hangulat, de kevés a jellemző vonás. A kezdete lapos, a közepe nem elég érdekes, a vége jó. Ugy látszik, hogy önmiben van hajlandóság az írásra, de egyelőre ne vágyódjék a nyilvánosság elé. Öt-hat év múlva sem lesz későn. Mi többször kijelentettük már, hogy lapunkat a magyar diákoknak szerkesztjük, de nem a magyar diákokkal szerkesztjük; a diáknak sokat kell tanulnia, míg maga is tanítójává lehet a diákoknak. Az irodalmi szárnypróbálgatás helyén van az önképzőkörben s mi kóros állapotnak tartjuk, ha a diák e kereten kívül időnek előtte kíván érvényesülni. — **Az ibolya álma.** Szében megírta ezt a virágregék ihletett költsége: Tompa Mihály. Még gyöngye próbálkozás, közlésre nem való. — **Cz vagy c.** Kétségbe ne essék amiatt, hogy ezt a fogas kérdést most az Akadémia és a miniszterium különböző elvekből kiindulva közkinccsége tette. A mi véleményünk az, hogy a helyesírás megállapodás dolga. A c egyszerűbb, a cz ezideig megszokott volt csupán. Immár válasszon közülük; reméljük, hogy e választás miatt a szíve nem szakad meg senkinek. Szóval ez a c és cz kérdés nem olyan, amely megoldásra várna, megvan az oldva: ez is helyes, az is helyes, csak legyünk vagy az egyiknek, vagy a másiknak használatában következetesek. — **G. Gy.** Levélben válaszolunk. — **S. S.** (Nagyvárad). Az öt számot megkaphatja, ára 1 kor. Küldje be az összeget, s a kiadóhivatal megküldi címére a hiányzó számokat, csak írja meg pontosan, hogy minő számokra van szüksége. — **J. Gy.** (Nagyszombat). Teubner németországi kiadónál, de megkaphatja a Franklin-Társulat kiadóhivatala révén is. Árát nem tudjuk. Nevezett írónak csak a galliai hadjáratról szóló műve forog közkezen. — **Ad maiora natus sum.** A IV. gimn. vagy polgári oszt. bizonyítványa alapján felveszik a tanítóképzőbe, ott tanul négy évig, ha a tanítóképesítő vizsgálatot sikerrel leteszi, megkapja az oklevelet. Azután csak az állás lesz hátra. — **B. E.** 1. Lesznek ahhoz is illusztrációk. 2. Csak egy-két verse van, amelyet nem ó-klasszikai versformában írt. Pl. Búcsú Kemenesahjától. — **P. Kelemen István,** lapunk olvasója készséggel vállalkozik arra, hogy H. M.-mel megbirkózzék. Arra kér minket, hogy a következő adatokat e rovatban közöljük: «Magasságom 158 cm., mellbőség 17, kinyújtott felső karom 29 cm. vastag, behúzva 36 cm.» Ezeknek az adatoknak hitelességéről, valamint a birkózási szándék komolyságáról természetesen H. M.-et nem biztosíthatjuk. Áprilisban történnén a dolog, beválik áprilisi tréfának. — **D. F.** (Pozsony). Forduljon az orvoshoz, ha a szeplő komoly veszedelem az ábrázatának. Ha nem komoly a veszély, várjon egy-két hónapig s — magától elmúlik. — **J. B.** Rejtvényei közül válogatunk. — **K. J.** (Ungvár). A legújabb kutatások azt bizonyítják, hogy a «Siralmas panasza» szerzője nem Zrínyi Miklós, hanem egy ismeretlen felvidéki magyar ember. Ezt bizonyítja a stílus, a nyelv s a politikai pártállás. A mű 1556-ban s nem 1555-ben jelent meg; tehát nádori programról már azért sem lehet szó, mivel a mű az országgyűlés után jelent meg. — **L. O.** (Komárom). Az új évfolyamnak 26 száma lesz.

Az ifjúságnak alkalmat nyújtok

pénzkeresésre, amit valamely jótékony célra szánhatnak. Gyűjtsenek **elhasznált magyar levélbélyeget,** (az 5 krajczáros és 10 filléres kivételével), ezrét 20 krajczárjával, **Váczi-körüt 35. III. 30.** bélyegbeváltó.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

1000 külföldi levélbélyeg.

(Peru, India, Bolivia, Columbia, Nyassa, Omaha stb.) és egy csinos album együtt 1 korona! 9914

SZÉKI JENŐ, Budapest

VI. Podmaniczky-utca 21. III. e. 32. sz.

KATZER

udvari
szállító.

Árjegyzék
ingyen.

Hazánk első és legnagyobb

Molykár Ellen

9922

Biztosító Megóvó Intézete

Iroda: VI., Ó-utca 42. szám.

Raktárok: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45., 46. és Uj-utca 43. Budapest.

«Franklin-Társulat» könyvkiadóhivatalában Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz. a. megjelent és kapható:

IFJÚSÁGI OLVASMÁNYOK.

Dugonics András följegyzései. (O. K. 401—402) 40 f.

Duruy Viktor. Világtörténelem. Átdolgozta dr. Ballagi Aladár. Vásonkötésben 6 K.

A világirodalom egyik legkiválóbb könyve. A serdülő ifjúságnak nem adhatunk jobb történelmet házi olvasmányul a kezébe.

Eckstein Ernő. A Claudiusok. Átdolgozta Gaal Mózes. Görő Lajos rajzaival. A két kötetnek 3 K 50 f.

Életiskola. Gyöngymondatok, aranyigazságok, remek-írók munkáiból. 2 kötet 2 K 80 f. Kötve 4 K.

Emlékkönyv. Magyar költők szemenszedett mondatai. 1 K 40 f. Kötve 2 K.

Fazekas Mihály. Lúdas Matyi. Komikai elbeszélés. Bevezette Tóth Rezső. (O. K. 1060) 20 f.

Fáy A. A külföldiek. Vigjáték. (O. K. 436—437) 40 f.

Freckay János. Találmányok könyve. 4 kötet, a 6 K; két vásonkötetbe kötve 26 K.

Vörösmarty Mihály lyrai költeményei. Egy kötetben. Tartalom: Vörösmarty kisebb költeményei. A költő arcképével és életrajzával Gyulai Páltól. Diszkötésben 5 K.

— **Epikai költeményei.** Egy kötetben, azonos kiállításban, mint a lyrai költemények. Diszkötésben 5 K.

— **Zalán futása.** Tíz énekben. Gyulai László által rajzolt 12 képpel. Fűzve 2 K. Angol vásondiszkötésben aranyfűzéssel 3 K 20 f.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes.

De nem szabad erről a nagyszonynak semmit tudnia. Öt reményekkel, kiszabadítással kell biztatni. A két gyermek hadd várja napról-napra az édes apát, legalább minden este azzal a gondolattal hajtják le fejüket, hogy holnap megérkezik a régóta várt.

Nem lehet azt szóval felmérni, hogy mekkora fájdalmat okozott a Sebők deák becsületes szívének ez a napról-napra való alakoskodás. Látni másnak, főleg olyannak a reménykedését és mindennap meg-megújuló csalatkozását, akit szeretünk: nem egyéb, mint a léleknek gyötrődése.

A vig Sebők deák szomorú legény lett. Hiába mókázott Horpac, a kályhafűtő és levélhordó cigány, aki nagyon szerette a lantos deák szomorú nótáit s ha szerét tehette, rá is pengetett az instrumentumra, csak úgy, amint a keze vitte, a szíve diktálta.

— Ne búsuljon, literátus uram, — kezdé egy napon, — visszahozom én a nagyságos urat, vagy ott pusztulok magam is.

Apró fehér fogait esikorgatta s fekete szemé villogott, mint a sötét éjben kigyuló őrtűz.

— Mert lássa, literátus uram, nem vagyok én olyan nagy számár, mint amilyennek látszom. Tudok én a kályhafűtésen kívül még száz mesterséget s ha kell, még többet is megtanulok a nagyuramért. Még török is leszek. Jobb dolog ma töröknek lenni, mint magyarnak, hát még cigánynak; a török úr, a magyar a török szolgálja, a cigány a szolgának is csak a kutyája...

— Ne koptasd a szájad Horpac, ilyen haszontalansággal, — felelt kedvetlenül Sebők s ott hagyta a vigyorgó cigányt.

— Nem tréfál Horpac soha, mikor az uráról van szó, — dűnyögte a fogai között s utána nézett a távozó literátusnak.

IV.

Búcsútan távozás.

A szigeti vár asszonya lassan lábadozott. Öt hónap múlva hagyta el ágyát, de szép arca nem volt a régi; szeme hozzászokott a gyakori könnyezéshez. Igen nagyon szerette urát s az a szívébe furakodó fájdalom nem villámcsapás volt, hanem a halál előre küldött útegyengítője.

Sok levelet íratott Sebők deákkal a nagyhatalmú «barát»-hoz, Petrovicshoz, hogy járjanak közbe Szolimánnál, szabadítsák ki Török Bálintot, ő szívesen oda adja négy várát kincsestől, letépi nyakáról a három sor igazgyöngyöt, kiszórja szekrényéből aranyhímzetű ruháit, halomba rakja minden marháját — csak férjét adják vissza.

Elment az instációs levél, meg is jött reá a válasz, de nem hozott sem reményt, sem vigasztalást. Sem a nagyhatalmú barát, sem Petrovics uram nem tudtak a Pempflinger Kata nagy nyomorúságán segíteni.

Iratott Ferdinándnak is, ígért ura nevében hűséget, felajánlta szolgálatát, leírta özvegyi keserűségét, nevetlen két gyermekének a sorsát.

Ferdinándnak elég volt a maga baja, a szultánnal az ilyen közbejárás nem ért sokat.

Mindhiába. Szolimán hajthatatlan volt. Török Bálint mögött úgy csukódott be a héttorony ajtaja, hogy onnan kiűtat ne találjon a magyar rab soha.

Egyik este, midőn Sebők deák a két gyer-

meket énekkel altatta, Horpac sompolygott be az ajtón.

— Literátus uram, — suttogta lábujjhegyen közeledve, — literátus uram, búcsúzni jöttem.

— Búcsúzni — te? — nem bolondultál meg, Horpac?

— Még nem, de megbolondúlok, uccsegélyen, ha tovább kell itt maradnom. A nagyszony sir, ez a két angyal gyermek szóval, literátus uram nem rikatja azt a szép instrumentumot — mit

LITERÁTUS URAM, BÚCSÚZNI JÖTTEM.

keressek hát itt tovább? — Síri . . . azt nem tudok . . . szegény apám üstfoltozó volt, lopott liba, lopott malac, karaj kenyér volt mindene — koplalt is sokat, de énekelt, fütült, táncolt . . . jókedvű volt. Így szoktatott engem . . . Ahol a nap nem süt, ahol örökké esik az eső: nincs jó dolga a cigánynak. El kell innen futnom, el is futok, literátus uram.

— Hova mennél, szegény Horpac? Elfog egy portyázó török csapat s leütik a fejedet; ennyit érsz jó kedveddel.

— Emlékszik-e literátus uram, mit mondott Horpac ezelőtt sok . . . sok hónappal?

— Emlékezem.

— No hát az nem volt szóbeszéd csak. Nagyon ráéhezett a szemem a héttoronyra. Meglátom, ha addig mozgatom is a lábamat.

— Hiányzik egy kerék nálad, Horpac — szólott félig szánakozó mosollyal Sebők deák.

— Hiányzik, de nem egy kerék, hanem a jó gazdám hiányzik. Jobb volt ő édes apámnál, édes anyámnál. Agyon akartak ütni a várszolgák, mert nyomorúságból reátanított apám a csirkelopásra. Úgy eldöntettek, hogy nem tudtam lélekzeni. A nagyságos úr szabadított ki a véres körműek közül — etetett, itatott, szeretett, jó kedvének mondogatott! Ha Horpac nem volt mellette, nem esett jól a beszédő falatja, ha Horpac mókázott, Török Bálint uram virágos jó kedvében volt. Bezzeg irigyeltek is emiatt a szájtáti legények. Azt mondták «az úr bolondja». Az voltam, szeretnék az lenni most is. Most van neki Horpacra szüksége, most kell neki Horpac jó kedvétől kacagni.

— Szép és dicséretes a te szándékod, legkiváltképpen a te hűséged, Horpac, de vakmerő dologra gondolsz. Kicsinek látod a világot, pedig az nagy, éktelenül nagy.

— Ha még kétszer akkora is, elmegyek literátus uram — elmegyek! Az Isten megáldja Horpac iránt való jóságát — megmondom Török Bálint uramnak, hogy a literátus derek ember volt, nem hagyta el a feleségét, szerette a gyermekét . . . Megmondom néki, az Isten áldja meg!

Sebők deák nem tudta, sirjon-e, kacagjon-e.

A csaknem riva fakadó Horpac komikus arca s az a megindulás, mely utóbbi szavait megszegettette, furesán hatott szívére.

Ennek a cigánynak jobb szíve van, mint neki, jobban szereti Török Bálintot mint ő, pedig nincs annyi oka, mint Sebők deáknak. Im hol a megvetett cigány, akit a csatlósok félre rúgnak az útból, fejébe veszi, hogy utána megy az ő jó urának, merthogy Török Bálintnak most van igazán szüksége olyanra, aki mókáival megneveteti. Úgy van, úgy, az Isten képmására teremtet emberek között nem a ruha és az ábrázatnak a színe tesz különbséget, hanem a szívnek az érzése.

Ezen a gondolon sokaig rágódott.

Sokszor nyakába kerítette már cifra tarsolyát, felkötötte görbe kardját s útnak akart indulni, de a küszöbről visszatértette az a gondolat, hogy Török Bálint rábizta a gyermekeit, halálos bűn volna őket magukra hagyni.

Lekötötte ismét görbe kardját, levette nyakából a cifra tarsolyt s tanította a szép úrfiakat deák-tudományra, lant mellett énekelni, a hős apa sorsát erősen viselni, a hazát mindenekfelett szeretni s a törököt halálra gyűlölni.

Egy hosszú év telt el ezután is.

A kemény tél ágyba döntötte a bánatában

— Hívd be a gyerekeket, — szólott később a parancsaira váró Sebőknek.

János, Ferencz nemsokára előtte állottak.

— Imádkozzatok, fiaim!

A két fiú letérdelt Sebők deák mellé s az Úr imáját lassan elmondták.

Pempflinger Kata összekulcsolta kezeit, szemét

ARISTOTELES.

napról-napra senyvedő, soványodó, öszülő Pempflinger Katát. Szemei mindinkább beestek, kezét alig bírta mozdítani. Sebők deákot kérte magához.

— Deák, levelet akarok iratni, — szólott gyenge hangon az ágya előtt tisztelettel álló Sebőknek.

— Készen állok, nagyságos asszonyom.

A levél férje bátyjának szólott, reá bizta két gyermeke tovább nevelését.

lehunyta s elszenderült — örökre. Sebők deák intett a két fiúnak, hogy távozzanak, az édes anya elaludt, nem szabad háborgatni.

Csatlóst szólított elő s megparancsolta, hogy a levelet lóhalálba vigye Török Ferenc uramnak.

Ő pedig visszament a halotthoz.

Sokáig nézte az elsimult jóságos vonásokat s könnyben úszó szemmel hajolt le, hogy megcsokolja hideg kezét.

Másnap virradóra érkezett meg Török Ferenc uram.

Harmadnapra ott pihent Pempflinger Kata az ősi sirboltban, hol a várakozás, epedés, fájdalom férje után nem oly gyötrő, mint az özvegyi házban.

— Most már én is elmehetek utánad, Horpac! — sóhajtott fel szomorúan a temetés után Sebők deák.

Nagy, fényes temetés volt az, minő megillette a nagyasszonyt. Csaptak tort, ittak és elbúsulva emlékeztek meg a szerencsétlen Török Bálintról, ki után árván maradt nemcsak a szigeti vár, hanem a haza is.

Sebőknek is meg kellett pengetnie szomorú lantját. Hangja nem volt csengő, reszketett a szíve. Míg énekelt a szomorú jelenről, lelkében a jövőnek képe derengett.

Késő éjjel ment az udvarházból Sebők deák a cselédház felé. Felköltötte Jánost, leghűbb emberét s megparancsolta, hogy három óra előtt nyergelje meg a szürkét, tegyen a nyeregképába két pisztolyt s ha készen van, jöjjön utána.

— Értem instálom, — felelt félálmosan János s a másik oldalára fordult, hogy tovább húzza a megkezdett álmot.

Sebők deák visszament az urasági házba s csendes léptekkel a két fiú hálóját kereste föl.

Mind a kettő aludt.

Fájt a szívének ezt a két jó gyermeket szó nélkül itt hagyni, de miért keltse fel őket? Velők már úgy sem maradhatna. Az ő sorsa mást parancsol. Szerte bolyongani a két hazában s meggyújtani a hazaszeretet alvóféltben levő szövétnekét. Kunyhóban, palotában, hétszilvafás nemesnek s kilencágú koronás zászlós úrnak! Örökös bolyongás... ez a magyar lantos hivatása.

Három órakor elővezette János a szürkét.

Sebők nyeregbe veté magát, búcsút intett a csatlósoknak, visszanezett a szigeti vár urasági házára — talán a szíve megnyilalt — de ezt nem szabad észrevenni. A hidat lebecsátották és Sebők deák ott hagyta a szigeti várat.

(Folytatása következik.)

Mi módon eszközli a természet, hogy azt ami magasztos, az aljassal kapcsolja össze? Behelyezi a kettő közé a hiúságot.

Schiller.

Sorsunk reményleni e földön s csalódní és szenvedni, ha csalódtunk; ez végzete mindennek, mi e földön él.

B. Eötvös József.

KÖNNYEK.

Úgy elnézem sokszor
Az én jó anyámat,
Úgy elnézem szemét,
Melyben sötét bánat
Könnyei csillognak.

Ó ezek a könnyek,
Folyton hullnak, hullnak,
Ritkán az örömegek,
Legtöbbször a bánat
A könnyei hullnak.

Tudom jól, érzem én:
Bú a jószág bére;
Szeretnék irt hozni
Fájdalmas sebére,
Áldott jó szívére.

Ráborúlok olykor
És úgy elzokogok,
Érzem, hogy ilyenkor
Vidámságot hozok
Arra a mély sebre.

Fazekas Imre.

ÚTI RAJZOK ÉS TANULMÁNYOK.

Irta Jászai Rezső dr.

17

II.

Az aacheni magyar kápolna egyike a világ legnagyobb nevezetességeinek.

Építette Nagy Lajos királyunk Mária, Anna, Szt. István, Imre, László, Henrik és Kunigunda tiszteletére, 1374-ben. Még 1656-ban megvolt az a fölrás a templom falán, amely az alapítást jelezte. De az ezen évben kitört nagy tűzvész elpusztította a kápolnát s vele a fölrást. Így jöhetett elő az a tájékozatlanság a kápolna alapítását illetőleg még magyar történelmi könyvekben is. Ezekben lehet olvasni, hogy a kápolnát IV. Károly alapította 1369-ben a magyar zarándokok tiszteletére. Sajátságos nép vagyunk. Ahelyett, hogy ideperelnénk néhány nagyságot, amint ezt mások megtették nagyjainkkal Hunyadtól Dürerig és Dürertől Lisztig, ahelyett magunk perelünk el önmagunktól valami érdemlegest és másoknak kell észretérenie a magyart, hogy ne hagyja a magáét.

A magyar kápolnát minden kétséget kizárólag

NŐI VISELET AZ ALEXANDRIAI KORBAN.

Nagy Lajos építette. Ő ajándékozta meg a kápolnát műkincesekkel és alapítványt tett hét magyar pap ellátására. 1381-ben ide küldte Ulrik pilisi apátot, hogy az egyházi szerekrol leltárt vegyen föl. Lett is híre e kápolnának messze földön. Nem volt kedveltebb búcsújáró helye a zarándokoknak a magyar kápolnánál. Négy német krónika — beszéli, hogy ide zarándokolt el 1357-ben Nagy Lajos anyja, Erzsébet is, fényes kísérettel, 700 lovassal, hogy a Velencével viselt háború, melyet királyunk Dalmácia birtokaért folytatott, a mi részünkről szerencsés befejezést nyerjen. Kérését meghallgatta a magyarok Istene.

Maga a kápolna egy egyszerű, fehérre meszelt imahely, ma kincstár. Itt őrzik ugyanis a székes-egyház, vagy mondhatnám az egyetemes katolikus egyház kincseit, mert egy helyen ennyi sehol másutt nincs összegyűjtve. Magyar jellegét megőrizte mostanig. Négy sarkában négy nagy szentünk kőszobra áll: szt. István, szt. Imre, szt. László és szt. Gellért. Nagy üvegszekrényekben fényes arany és drágakő foglalatokban pihennek a keresztény vallás alapítójának és számos szentnek relikviái. Ez ereklyéket nagyobbára Nagy Károly gyűjtötte össze vagy kapta Adorján

és Leo pápától, János jeruzsálemi pátriárkától, Harun al Rasidtól és a görög császároktól.

Ezek mindannyian jól tudták, hogy semmi értékesebbet és kedvesebbet nem adhatnak Károlynak, mint szent ereklyéket s ő maga is készséggel áldozott ezekért vagyont és befolyást s hasonló buzgalomra példát mutatott utódainak, akik minden igyekezetükkel rajta is voltak, hogy a szép és mindenkifölött kegyeletes gyűjteményt erejükhöz s a körülményekhez képest lehetőleg szaporítsák. Ez adományozók közt ott van szent Henrik, a pompás szószék adományozója, Lothár, III. Ottó, Barbarossa Frigyes, IV. Károly, Rikárd, továbbá Ágnes magyar királyné és fivére, Albert, II. Fülöp spanyol király, burgundi Merész Károly és a mi királyunk, Nagy Lajos.

1656-ban szomorú sors érte az ősrégi koronázó várost. Sokat szenvedett már a 30 éves

PALLAS ATHÉNÉ SZOBRA.
(Pheidias munkája.)

háborúban is, de valahogy csak kiheverte a háborúk okozta csapásokat. Alighogy helyreállott, akkora tűzvész ütött ki, hogy 4600 ház, 20 templom, kolostor, kórház porrá égett. Porrá égett a magyar kápolna is, csupán a falai maradtak meg. Isten csodája volt, hogy a műkincseknek, szent ereklyéknek nagy részét még megtudták menteni.

Újjáépítése csak nagyon lassan haladt előre, pedig jóformán létkérdés volt Aachenre nézve. Végre is I. Lipót úgy segített a bajon, hogy a város adójának jelentékeny részét elengedte az újjáépítés céljaira és a birodalmi segélyből is 3000 tallért átengedett, mely összeget Köln városának kellett volna kiutalványoznia. De bizony ez oly lassan ment, a pénz is oly kevés volt, hogy a kápolna valódi újjáépítése csak a 18-ik századra maradt.

II. József császár akadémikusok természetét sem hagyta bántatlanul. Betiltotta a tömeges zarándoklást s így a magyar kápolna eddigi szerepe és jelentősége megszűnt. Nem volt többé aki gondolja, nem volt, aki megvédje szent tárgyait. Magyar ember ezentúl nagy ritkán vetődött ide. Egyházi szereinket elhasználták, ruháinkat elviselték, vagy ki tudja, mint kallódtak el, vagy foszlottak széjjel. A kincsekből is alig maradt egynéhány.

Az ereklyék közt itt őrzik szent István és szent Imre bordájának egy-egy darabját. Ezeket Nagy Lajos királyunk adományozta a kincstárnak 1374-ben. Az ő adománya még öt díszes fibula (ruhakapocs) a XIV-ik századból, három emailkép, egy pár gyertyatartó, két kisebb lengyel és két kisebb magyar címer és két díszes, nagy magyar címer.

Egy magyar zarándok ajándéka még egy aranyhímzés, mely az Istenanyát ábrázolja, kinek védő karjaiban enyhet talál mindenki.

Amint az ereklyéket, hasonló, sőt talán még pazarabb ereklyetartóban őrzik Nagy Károly mindennemű relikviáját. Így mellkeresztjét, láb-szárcsontját, vadászkürtjét és vadászését, jobb karját és egyéb csontjait.

Ezekon kívül még sok egyházi szert és ruhadarabot őriznek itt, melyek egyrészt mint a szövőművészet, másrészt mint az ötvösmunka remekei méltán vonják magukra az érdeklődő figyelmét.

A mai kor gyermekei nagyon vegyes érzelmeikkel lépnek e kriptába, melynek minden porcikája Isten, hit, szeretet, szenvedés és beteg-

ségről beszél. A pusztá kíváncsiságot csak oly hidegen hagyja itt minden porszem, mint a nyegle közönyt vagy a fitogtatott vallástalanságot. Lát és csupán csak lát. De a hívő megilletődött lélekkel s fölmagasztosult érzellemmel áll meg a drága ereklyék előtt, hite szárnyakat kap s lelke megérzi a végtelenséget.

A magyar utas pedig áldja a nagy királyt, ki évszázadokra szóló emléket emelt a magyar névnek a messze idegenben s Isten áldását kéri a szegény magyar hazára. (Vége.)

KESELYŰ.

A keselyű a jónak és az áldozatkészségnek a jelképe. Szárnyalása a sas röpténél is fenségebb, méltóságosabb Szárnyát vitorlaként neki eresztve, egyetlen mozdulattal úszik végig a levegő-égen.

Az indusok azt tartják a keselyűről, hogy az istenség kiválasztott madara, ismeri a jövőndőt s a ház rossz szellemével állandó harcban van.

Az egyiptomiaknak a keselyű szent madara volt; az Osiris életét jelképező Ápisz szobor hátán kiterjesztett szárnyú keselyű lebeg; az ifjúság és az ébredő természet istene — Osiris és Isis gyermeke — Horus pedig mint keselyű-fejű ember és mint emberfejű keselyű tűnik fel s ezért jelképes madara a keselyű, tiszteltben és imádásban részesül. Horus, mint a szenvedélyek és a titoktartás istene, Horapolló Priapos szeméjében Görögországban és utóbb Rómában is helyet találván, jelképes madarának, a keselyűnek tulajdonított isteni küldetés náluk is gyakran kifejezésre jut.

A hindu nép kiválasztott szent madarának tekinti a keselyűt: a hinduk halottjaikat nem temetik el, hanem kiteve, a keselyűk martalékaül hagyják s halált mondanak azok fejére, akik szent madarukat bántani merészelik.

Herodot Herkules jó barátjának nevezi a koronás keselyűt.

A rómaiak legendája pedig azt mondja felőle, hogy: «Romulus, Caesar és Augustus világtörténelmi nagyságát előre megjósolta.»

Mitológiai alakok biztosítják azon koronás keselyű hírnevét, amelyek nyomán eljutunk nemzetünk «Turul madará»-hoz.

Őseink fegyverével a pusztulás és halál járt s így nyomukban kedvére dőzsölhetett a keselyűk hada, midőn a hullákra veté magát.

A keselyűknek háborúk alkalmából való sze-

SAKÁLLAS KESELYŰ.

replését bizonyítja az a világszerte szálló íge, hogy: a hadjárat alkalmával seregéstől jelentkező keselyűk öldöklő csatát jósolnak... ezt a hiedelmet örökíti meg a költő soraiban:

«Miért vijjog a keselyű?
Miért szállong turul s ölyű,
Hadintéző baljós madár
Széles Dunának partinál?

Azért vijjog a keselyű,
Azért szállong turul s ölyű,
Mert holnap ilyenkor halott
Százézrivel fog veszni ott.

Nomád őseink csendes tanyájára vezet a képzelet, oda, hol Álmosunk anyjának rejtelmes álomképe a magyar nemzet nagysága felől mondott jövőndőt, — oda, honnét az őseink törzsétől elszakadt húnok világrendítő Attilája győzelmes hadi útjára megindult.

A rettegett seregek dúló csapásai felől a hír nemcsak Európaszerte áradt szét, de sőt az otthonmaradtak békés tanyájára is eljutott.

Az Attila isteni kardját kísérő csodás hadi szerencse vágyódó lelkesültségre ragadta a honmaradt hős vezéreket, egy «megálmodott» új haza felől kezdtek regélni a «táltosok», a hatalmas «Hadúr»-nak bemutatott áldozat-tüznél megszólalt ihletet szavuk és látnoki szemükkel a jövőndő titokzatos méhébe tekintvén, oly lángra lobbantották harcedzett fiaikat, hogy alig bírták visszatartani azon időig, mely honfoglaló csatába vitte őket.

Ily lelki állapotban rendíté meg őseinket a

nagy Attila gyászos halála felől szóló hír. Az orgyilkos töreért boszút esküdött az elárvult «Turul»-nemzedék s atyjának örökét visszatart-hatatlanul elérni igyekezett:

Nyugtalan a fiatal, harcúrággal belseje teljes
A turulos zászló követése hevére tüzet rak.

Krónikásunk, Kézai azt írja madarunkról, hogy: «... a turul, Attila király jelképe, másodunokájában, Álmosban újra megtestesült. Árpád király paizsa és zászlói ezen koronás fejű madár képét hordták címerül... A régi magyar Géza vezér idejéig turulos jelvényeket mindig magukkal hordozták...»

Azt beszéli a turulról az ezredéves hitrege, hogy Álmos vezér születését anyjának megjósolta és a magyarok jövőndő nagyságáról, valamint az új haza felől is hírt hozott s a táltosok képzeletét is elragadva, ezeket arra ösztönzi, hogy az álom megvalósítására buzdítsák a népet s hogy ezen álomkép emlékére Attila turulos zászlóihoz és turulos paizsához hasonló jelvényeket készítsenek.

Álmos fia, Árpád, a turul jegyében indul el az ősi hazából az új haza ígért földje felé. A rajongó táltosok és a hős vezérek útközben is folyton az álom szent madarával buzdítják a népet, elhitetik a harcba küldött seregekkel, hogy a hadak nyomán melléjük elválhatlan kísérőkül szegődő s állandóan «turul-turul» hangot káromó madarak nem halálszagot érző hullá-keselyűk, hanem Hadúr küldöttei, útmutató madarak, Attila «csodatevő turul-madarai», amelyek megsegítik övéiket a harcban, de megölik a «gyáva futót». A rohanó seregek zászlóik turul madarát mintegy megelevenedni látják.

BARÁTKESELYŰ.

Ezen néphagyományt örökíti meg a «Keveháza»-ban Arany János, midőn így énekel:

«Barna hajú szép honfiak,
Mi haszna még a gyors nyílak
Bár tőlük a nap elborúl,
Tárnok völgye bealkonyúl,
Zászlótokon lecsüngve áll,
Nem repdes a turul-madár.»

Később pedig:

«Harmadnapon kürtödbe fúsz,
Torda fia hős Bendegúz,
Zászlóidat a keleti
Szellő vígan lebegteti,
Hogy a turul repdes belé
Nyugat felé — nyugat felé . . .»

A turul Álmos bölcsőjétől kezdve, hű segítője a magyarnak s kitartott mellette . . . a felkerekedő seregek megmutatta az ígért földjére vezető utat: állandóan a «hadak sorsa» intézőjeként szerepel . . . hosszú vándorútján kísérője a népnek s az ígért új haza határain «sűrű sokasága szárnyesapásával veri a csüggedőket, mert Hadúr akarja vala, hogy hamar szálljanak alá Magyarországra . . .» Hová lett mégis a képe, hogy az utókor a honfoglaló ősök szent madarát szemtől-szembe nem láthatja?

Letűnt a pogánykori emlékekkel együtt!

A Megváltó keresztje s az apostoli kettős kereszt váltotta fel helyét s amint ritkultak az elhagyott berkek rejtékén Hadúrnak bemutatott áldozatok, amint ritkult az ősvalláshoz ragaszkodó nép száma, úgy semmisültek meg a turulos zászlók, úgy semmisíté meg az idők vasfoga a honalapító hős vezérek turulos paizsait. A turulhoz fűzött csodás hatalom a keresztre szállott és eme szent jelvény a «Turul» pogány méltóságát nem tűrte meg maga mellett.

Legtovább őrizték a honfoglaló csaták eme díszes emlékét a «Csaba»-ivadékok Erdély bércei rejtékében; azt mondja ugyanis a krónikás, hogy az erdélyi vajdák még Róbert Károly idejében is turulos zászlóval vonultak a harcba.

Ferdinánd uralkodása alatt lobog fel utoljára a turulos zászló a «Semmiházi» Nyártői Pókai Balázs kezében, aki nagy szegényt hozott a turul névre, mert nemzeti nagyságunk napját alkonyodni látva, a törökök rettegett félholdas táborába szökött a dicső zászlóval.

Az erdélyi vármegyék magyarsága azonban mégis gondoskodott arról, hogy turulunk dicső

emlékét az utókor részére megőrizze, a hit és szeretet színétől körülövezett aranycsőrű turulmadárnak címerében állandó helyet biztosított.

Mindazonáltal a turul-madár leghűbb képmását Alsó-Fehér vármegye címere adja, amelyben egy nyelvetöltő, kiterjesztett szárnyú «Turul» madár látható.

Krenedits Ferencz.

HYPATIA.

Történeti regény az V. századból.

Irta Kingsley Károly.

3

Az ifjúság számára átdolgozta Zigány Árpád.

II.

A pogány világ.

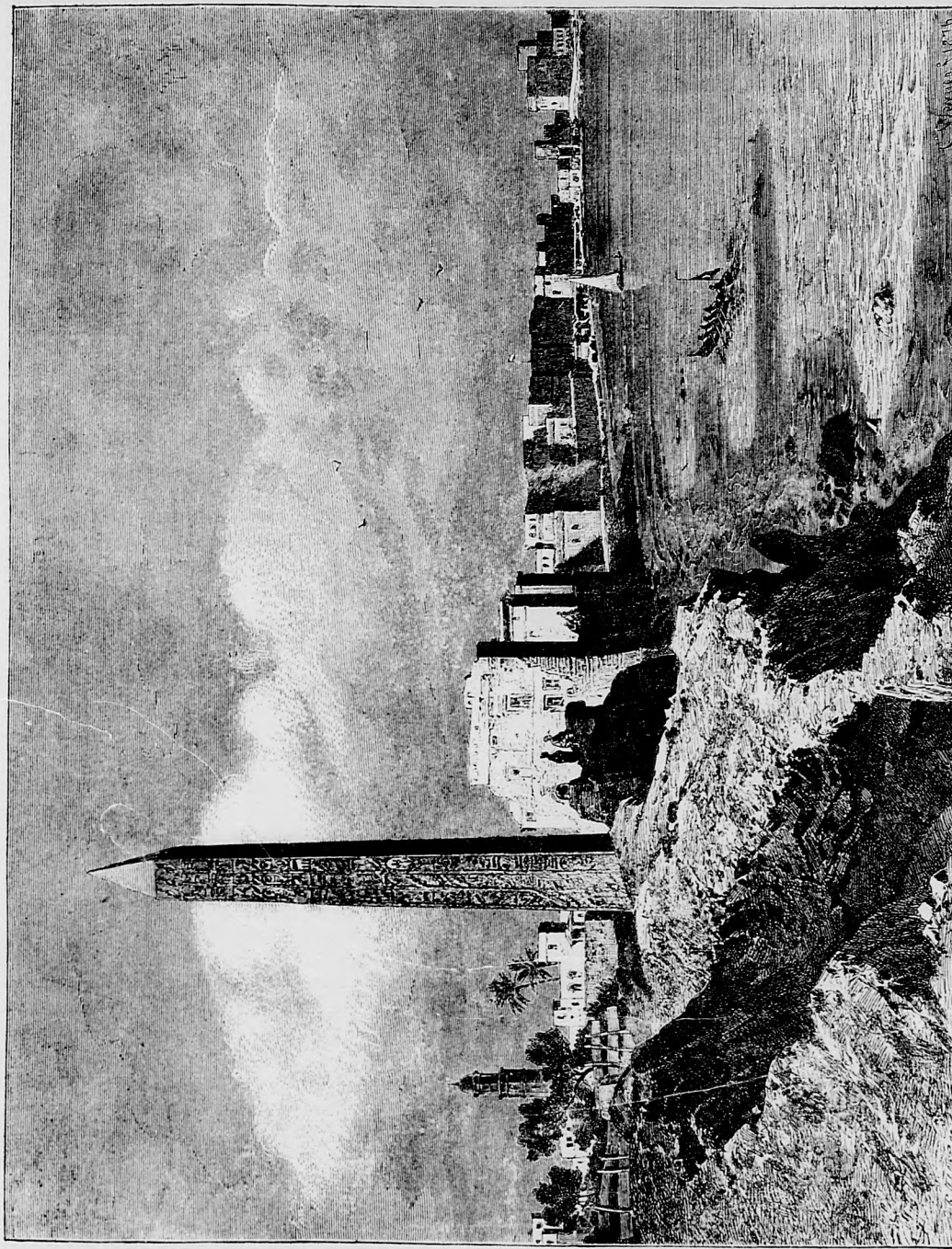
Az alexandriai Múzeum-utca egyik házának felső emeletén, kicsiny, de művészi ízléssel bútorozott szobában, íróasztala előtt ült Hypatia. Nem azért választotta ezt a szobát, mert csöndesebb volt, mint a ház többi részei, hanem azért, mert ablakából egyenesen átlátott a múzeum kertjébe, láthatta a tarka virággyakat, a kanyargó árnyas ösvényeket, a szobrokat, ligeteket, szökőkútakat, a százados palmafák lombátorait, melyek alatt hajdan Ptolemaios Philadelphos sétált és vitázgatott Euclidesszel és Theocritusszal, Callimachusszal és Lycophronnal . . .

A kert balsarkában állt a múzeumnak alacsony homlokzatú keleti szárnya, a képtárral és szobrokkal, meg a fölolvadó termekkel; másik szárnyában volt a híres könyvtár, melyet még Philadelphosnak az apja alapított, s ahol, bár Caesar katonái egy részét fölégették, még Seneca idejében is négyszázezer darab kézirat volt. Túl ezen a világ csodáján, ragyogva a nap verőfényében, terjedezett a kéklő tenger hullámos tükre . . .

Maga Hypatia, a kis szobának legszebb ékesége, huszonnégy-huszonöt éves lehetett. Ha Pheidias korában él, a nagy művész bizonyára róla mintázta vala Pallas Athene szobrát, — oly klasszikus típusa volt ez a fiatal leány a görög ideálnak. Magas, karesú termetét a hófehér ioniai ehlamys fődte, melyet őv szorított át a derekán, s a festői redőkben lehulló ruhának csak egyetlen ékessége volt: az a két keskeny biborszalag elül, mely azt jelentette, hogy aki viseli: római polgár . . . Most éppen föltekintett a kéziratról, melyből gondosan másolt valamit, s halkán föl-sóhajtvá, így beszélgetett magában:

— Igaz. A szobrokat összetörték. A könyvtárakat fölégették. Az akadémiák elnémultak. Hallgatnak az orákulumok is . . . De ki mondja, hogy a hősök és bölcsék vallása szintén meghalt? . . . A szép nem halhat meg soha! És ha az istenek elköltöztek is az orákulumokból: nem haltak ki azok szívéből, akik a szépet és a jót tisztelik . . .

Komoly, szép arca földerült amíg beszélt, de

KLEOPATRA TÜJE ALEXANDRIÁBAN.

mindjárt aztán hirtelen elborult... Hypatia undorodva rázkódott meg, mert kitekintve az ablakán, a szemközti fal mellett egy vén zsidót pillantott meg, aki megállt és fürkészve nézett föl az ablakra.

— Már megint itt van ez a vén boszorkány! — szólt Hypatia ingerülten. — Egy hónap óta folyton látom, mintha leselkednék rám... Ha eljön a prefektus, megmondom neki, hogy... Ah, hála az isteneknek, már elment! Szinte meg-

A KÖVETKEZŐ PERCBEN BELÉPETT ORESTES.

ijedtem a szemétől, pedig Porphyrius határozottan mondja, hogy nincsenek boszorkányok...

Az ajtó kinyílt és Hypatia apja lépett be rajta. Komoly, öreg ember volt; sápadt arcán, szikár természetén meglátszott, hogy egész életét a könyvek és filozófiai elmélgések közt töltötte.

— Győzni fogunk, leányom! — mondta, elégedetten dörzsölve a kezét. — Hat új hallgatót kaptam ma reggel. Győzni fogunk!

Hypatia sóhajtva felelt:

— Győzni fogunk?... Honnan tudod, hogy ez a hat új hallgató nem azzal a szándékkal jött hozzád, amelylyel Kritius és Alkibiades látogatta Sokratest? Csupa léhaságból és hivalkodásból kacérkodnak a tudománnyal, s akik

dél előtt oly áhitattal hallgatják minden szavamat, mintha az orákulum beszélne, délután a Pelagia gyaloghintaja körül lebzselnek, éjszaka pedig isznak, kockáznak és tivornyáznak, mint a legutolsó barbár rabszolga!

Az öreg éppen felelni akart, mikor a szobalány beszaladt, hogy a kegyelmes prefektus óhajtja tisztelétét tenni.

— Boocsásd be, — felelte Hypatia, s félre tolt a kéziratokat.

A következő percben belépett Orestes, a prefektus. Fiatal, szép arcú férfi volt, díszes szenatori köntöst viselt s a nyaka és az ujjai tele voltak gyűrűkkel, ékszerekkel.

— A cesarok helytartója nagy tisztességnek tartja, hogy beléphet Pallas Athene hajlokába és köszönheti az istennő földi mását...

Ezzel a bókkal jött be Orestes és mindjárt tréfásan tette hozzá:

— Keresztény létemre is legott pogány leszek, mihelyt a te szép szemeidet látom, Hypatia.

A fiatal leány elmosolyodott és székkel kínálta meg a prefektust, míg apja, a kinek fölolvast kellett tartania, bocsánatot kért, hogy nem maradhat ott, és elment.

— Tulajdonképpen, — folytatta Orestes, miután leült, — államügyekben jöttem hozzád, szép Hypatia. Hogy viselte magát ez a rongy alexandriai csöcselék, amíg oda voltam?

— A csorda evett-ivott és rakoncátlankodott, mint rendszeren, — felelte Hypatia megvetően.

— Hát az iskola fejlődik-e?

Hypatia vállat vont és nem felelt.

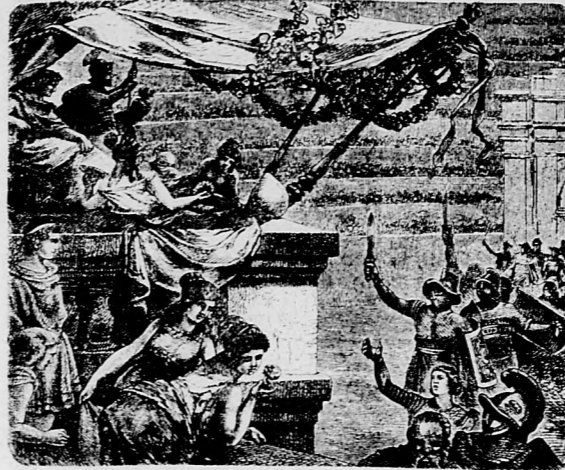
— Ah, tudom és értem, — sóhajtott Orestes képmutatón. — Magam is hibás vagyok abban, a mit bűnül rósz fel tanítványaidnak. Nem vagyunk elég komolyak s ha nem halljuk a szavadat, rögtön megfélemlünk a filozófia méltóságáról és parancsairól. De légy nyugodt: megszabadítottalak a vetélytársnődtől...

— Ki az én vetélytársnőm? — kérdezte büszkén Hypatia.

— Hát Pelagia!... De most aligha fogod látni Alexandriában jó darabig. Félúton találkoztam vele Thebais felé, egy csomó gót társaságában. Micsoda kolosszusok ezek a barbárok! Míg köztük voltam, mindig aggódtam, hogy valamelyik elefánt eltapos.

— Talán csak nem álltal szóba ezekkel a rabszolgákkal?

— Tudod voltak valami negyvenen, és könnyen meggyülhetett volna velük a bajom. Aztán, a mióta Rómát is, Athént is kirabolták, jólábon kell velük állnom, mert az ember sohase tudhatja, hogy... Hanem most az egyszer leráztam őket a nyakamról. Valami Asgard nevű várost kerestek: — én aztán föltaláltam nekik minden geográfiai hazugságot, a mi csak eszembe jutott s a szamarak el is hitték. Most már ott járhatnak valahol a Nilus vizesései körül s elvitték Pelagiát is. Ezért hát ne is beszéljünk ró-

CIRCUSI JELENET ALEXANDRIÁBAN.

luk, — hanem inkább azt mondd meg, hogy bánjak el a gyújtogató szenttel?

— Cyrillel?

— Cyrillel.

— Szigorúan és igazságosan.

— Ah, könnyű neked szigorúságról és igazságról beszélni a fölolvadó teremben: de a politikában nehéz ám ezt a két erényt gyakorolni! Az igazság és a szigorúság azt kívánna, hogy Cyrillt is, diakonjait is, meg az egész barátcsürhét keresztre feszíttessem a városon kívül, de mint annyi más egyszerű és igazságos dolgot, ezt se lehet végrehajtani.

— Félzs a néptől?

— Ha félek, hát van is rá okom. Az egész csöcselék mellette van, s egy csöppet se csodálkozom, ha innen hazamentemben leütne valamelyik barát.

— Mit is lehetne várni egyebet az olyan csöcseléktől, amely istenül imádja egy zsidó ácsmesternek a keresztre feszített fiát? — tört ki Hypatia keserűen. — Ez a vége annak az örült tanításnak, amely azt hirdeti, hogy mindnyájan egyformák vagyunk, sőt a koldusok, csavargók és rabszolgák még előbbvalók a gazdáiknál is, mert — övék a mennyek országa!

— Fájdalom, hogy így van, szépséges Pallas Athéném!... De lásd: ezen már nem segít a filozofálás: én pedig azért jöttem hozzád, hogy tanácsot halljak tőled... Cyrill pátriárka hosszú, panaszos levélben azt írja nekem, hogy a zsidók összeesküdtek, hogy mind egy lábba kirtják a keresztényeket. Én ugyan inkább hiszem, hogy a keresztényeknek van ez a szándékuk, — de azért mégis kell tennem valamit, különben Cyrill följelent Bizantiumban...

— Ha pedig rá hallgatsz, és üldözöd a zsidókat, — vágott szavába Hypatia hirtelen, — akkor egy hét leforgása alatt valamennyien éhen halhatunk, mert megáll a kereskedés, elmaradnak a gabonahajók, a pénz pedig mind eltűnik a zsidók vasládáiban.

— Ha legalább ezek a keresztények uzorára adnák a pénzüket és nem kórházakat, meg efféle ostobaságokat építenének rajta, — fakadt ki Orestes: — mit bannám én, ha az egész zsidónegyedtet fölégetnék is! De most nem erről van szó, hanem arról, hogy mit feleljek a Cyrill panaszos levelére.

— Semmit!... Mert ha felelzs neki, ezzel elismered, hogy joga van beleavatkozni a város kormányzásába. De annyit mégis megtehatsz, hogy bizalmasan, de csak szóval, megizened neki, hogy hajlandó vagy a zsidók összeesküvése dolgában vizsgálatot indítani, mihelyt ő, Cyrill, rendes följelentést ad be ellenük a törvényszéknél.

— Megvan a kibúvó! — kiáltott föl Orestes örömmel. — Ezt rögtön meg is teszem...

A prefektus elégedetten ment el Hypatiától és már előre is mosolygott magában, hogy mily körmönfont, udvarias üzenettel fogja lefőzni a pátriárkát. Lent a kapu előtt egész csomó kocsi és gyaloghintó állt az utcán, amelyeknek gazdái részint a Hypatia tanítványai voltak, részint azért ácsorogtak ott, mert meglátták a prefektus négylovas kocsiját és köszönteni akarták a hatalmas Orestest, Alexandria kormányzóját. Természetes, hogy a sok előkelő úr körül egész csapat semmiházi, ingyenelő csöcselék is verődött össze, amely csak a száját tátani ógyelgett ott és irigy szemmel, kapzsian nézegette a dúsgazdag patriciusok fényűzését.

De azért mind megélték Orestest, mikor a kapun kijött, bár magukban szidták, hogy ehhez a pogány boszorkányhoz, — ahogy a csöcselék Hypatiát hívta, — mindig van ideje eljönni, a templomban azonban még a sátoros ünnepeken se igen mutatkozik... Orestes

STILICHO ÉS NEJE.

azonban még csak nem is felelt a tömeg éljenzésére, hanem, szétnézve a patriciusok közt, bárátságosan intett egy magas, fiatal embernek, aki éppen olyan pompás ruhát viselt, mint ő.

— Ah, Raphael Aben-Ezra! — szólt hozzá már messziről: — bizony hogy jó szél hozott Alexandriába éppen most, a mikor valóban rád szorúlok. Jer, barátom, ülj mellém a kocsimba és kísérj haza.

A fiatal ember tüntető alázatossággal köszönt a prefektusnak, de ezt az alázatosságot erősen meghazudtolta büszke arcának megvető és unott kifejezése; majd közelebb lépett és vontatott hangon kérdezte:

— Mily fontos ok lehet az, amelyért Cæsar dicsőséges képviselője ily leereszkedően kegyeskedik szóba állni velem, aki legalázatosabb szolgálja vagyok?

— Ne ijedj meg: nem akarok pénzt kérni tőled! — felelte Orestes nevetve, a mint a zsidó melléje ült a kocsiába.

— Na, ennek igazán örülök. Minden családban elég egy uzorás. Mivel az apám az volt és tómerdek kincset harácsolt össze, én nem tehetek egyebet, mint hogy elköltöm, a mit ő gyűjtött.

— Filozófushoz méltó szándék! — bólintott rá Orestes. — De most ne bántsuk a filozófiát: beszéljünk politikáról. Cyrill azt írta nekem, hogy ti, zsidók, összeesküdtek, hogy minden keresztényt meggyilkoltok.

— Nos, és miért ne tennők? Szivemből óhajtom, bár így lenne: s azt hiszem, nagyon valószínű is, hogy így van.

— A halhatatlan... szentekre, ember! Csak nem komolyan mondd?

— Ments Isten! Én bizony nem sokat törődöm az egész dologgal. De ha téged érdekel: a jövő hét végén dolgom lesz a zsinagógában s akkor megkérdezhetem a rabbiktól, hogy mi igaz ebből az összeesküvésből.

— A jövő héten!... Mikor nekem még ma kell felelnem Cyrillnek!

— Annál több ok, hogy ne kérdezősködjél tőlünk. Így legalább becsülettel állíthatod, hogy semmit se tudsz a dologról.

— De ha mégis összeesküdtek a zsidók?... Akkor tudtoddon kívül tették, s te nem lehetsz felelős a történetekért.

— Ez már beszéd, Raphael! — Aki minek nem tudója, nem is bűnös abban.

A két férfi elhallgatott s a négy ló gyorsan vitte a könnyű kocsi a prefektus palotája felé. Már éppen befordultak a térre, mikor Orestes a kikötő felé mutatva, így szólt:

— Ma este ezek is indulhatnak!

— A gabonahajók? — kérdezte Raphael. — Hát mégis elküldöd őket?

— Miért mondd, hogy «mégis»?... Sőt három napja már, hogy az első hajóraj elindult Rómába.

— Ó, igazán?... Akkor te még semmit sem hallottál Heraclianusról?

— Heraclianusról?... Mi köze Heraclianusnak az én gabonahajóimhoz?

— Semmi, valóban semmi. Sőt nekem sines hozzájuk semmi közöm. Csak azt hallottam, hogy Heraclianus pártot akar ütni... Hanem már itthon is vagy és talán dolgozol van...

— Mit akar Heraclianus? — kérdezte Orestes elfehéredve.

— Föllázad és megtámadja Rómát.

— Irgalmas istenek!... akarom mondani Isten!... Jöjj föl hozzám, kérlek és mondj el mindent, de halkan beszélj, az Istenért!... Reményem, hogy ezek a gaz szolgák nem hallották meg...

— Hamar a csatornába fojtathatód őket, ha meghallották is, — felelte Raphael hidegen, a mint a prefektus után bement a palotába.

Orestes gyorsan szaladt föl az emeletre s mindaddig nem szólt, míg csak legfelsőbb szobájába nem ért. Ott aztán, mihelyt Raphael is belépett, rögtön bezárta az ajtót, s aggódva, fürkészve nézett a zsidó közömbös, unott arcába.

— Mondj el mindent, — szólt hevesen. — Rögtön mondj el mindent!

Raphael nyugodtan leheveredett egy szőfára és drágaköves markolatú törével játszadozva, hidegen mondta:

— A mit tudok, már elmondtam. Azt hittem, hogy te is be vagy avatva a titokba, különben nem is szóltam volna. Különben engem egy csöppet sem érdekel az egész.

A prefektust féktelen düh szállta meg. Fogcsikorgatva ugrott fel s odarohanva Raphaelhez durván megrázta a vállait.

— Ah, zsidó rabszolga! — hörögte elfuldva — hát nem tudod ki vagyok? Rögtön mondj el mindent, vagy esküszöm a császár fejére, hogy tüzes harapófogókkal veszem ki belőled az igazat!

Raphael gúnyosan, szinte fenyegetően mosolygott és megvetően felelte:

— Akkor te léssz az első, aki a zsidót akarata ellenére rákényszerít arra, hogy beszéljen.

— Majd meglátjuk! — ordította Orestes. — Hé, rabszolgák!...

A prefektus hangosan tapsolt, a mire Raphael fölült fektéből és nyugodtan így szólt:

— Minék ez a láрма, uram?... Az ajtó be van zárva és ennek a törnek a hegyét megmérgeztem. Mielőtt az embereid ránk törhetnék az ajtót, én már halott leszek, akkor pedig három nap alatt véged, mert a hány zsidó csak van Alexandriában, az mind ellened támad, s megvonja a hitelt, még pedig nemcsak tőled, hanem az államtól is. Sokkal jobb lesz hát, ha szép csendesesen leülsz és meghallgatod, a mit tudok, s nem kívánod, hogy olyat is mondjak, a mit valóban nem tudok.

Orestes átlátta, hogy a zsidónak igaza van, s mire a rabszolgák kopogtattak az ajtón, már annyira lecsillapult, hogy kintpad helyett bort rendelt, és kényszerűségből nevetésre fogta a dolgot.

— Bizonyos, hogy ti, zsidók, épp oly csökönyösek vagytok most is, mint Titus császár idejében.

— Ebben igazad van, uram, — felelte Raphael, — de ne bántsuk ezt. Hanem, Heraclianusról lévén szó, biztosíthatlak, hogy csakugyan föllázad. Már hadsereget is szedett, Ostiában fog partra szállni, gabonát nem küld Rómába, s irni akar neked, hogy te se küldj, hanem éheztesse ki közösen az örök várost; — a gótokat, a szenátust, az imperátort és a csöcseléket. Hogy aztán teljesít-e ezt a kis kívánságát: az már a te dolgod.

Orestes elgondolkozott, majd hirtelen gyanakodni kezdett és ismét fenyegetőzni kezdett.

— Ki biztosít engem arról, hogy nem pokoli törvényt mind az, a mit mondtál?... Valld meg, honnan tudod mind ezt, vagy, Herkulesre és a tizenkét istenekre...

— Ne heveskedjél, uram, — vágott Raphael a prefektus szavába. — Ez a harag nem méltó hozzánk, akik filozófusok és Hypatia tanítványai vagyunk. És, a mit tudok, fenyegetések nélkül is elmondom... Tehát: Heraclianus rengeteg pénzt akart kölcsön venni a karthagói rabbiktól. Ezek vagy megijedtek, vagy hü alattvalói a császárnak: szóval nem adtak neki pénzt. Ekkor Heraclianus hozzám fordult: én magam nem vagyok uzorás, de mivel segíteni akartam rajta, elvittem hozzá a vén Miriamot, aki az ördögnek magának is ad pénzt, ha hasznot remél belőle. Hogy adott-e Heraclianusnak is, azt nem tudom: de azt tudom, hogy a pénz erre a célra kell neki, a mit most már te is tudsz, uram... S mivel éppen itt van a bor: hát igyunk a jövőre s a te szándékaid sikerére!

A fiatal rabszolga színiig töltötte a két serleget, s a prefektus intésére rögtön távozott. Orestes kocintott vendégével, s miután megkóstolták a bort, azt kérdezte:

— S miért lázad föl Heraclianus?

— Kevesli a bért, a mit Itilicho meggyilkolásaért kapott.

— Micsoda?... Hát nem elég neki Afrika kormányzósága?

— Úgy látszik, nem.

— S ugyan mire vágyik még?

— A bibor-palástra.

Orestes összeresztett és nem felelt. Raphael fürkészve leste egy darabig a prefektus arcát, majd fölállt és búcsuzott.

— Azt hiszem, már mehetek. Amit tudtam, mindent elmondtam s most sietnem kell, hogy megtaláljam a vén Miriamot, ha ugyan vele is akarsz beszélni ebben a dologban...

— Megállj. Hány embere van Heraclianusnak?

— Eddig negyvenezer, azt mondják. De a donatista eretnekek mind melléje állanak, ha ugyan lesz rá pénze, hogy fegyvert adjon a kezükbe.

— Nos, menj hát Miriamért... Erre elég lesz százezer arany...

A zsidó szóltanul kiment, Orestes pedig elgondolkodva folytatta:

— Ki tudja sikerül-e?... De hátha?... Ennek az embernek olyan feje van, mint Julius Cæsarnek volt... És nem is lenne rossz, ha Egyiptom is Rómához tartoznék. Inkább engedelmeskedem neki, mint ennek a hülye kölyök-császárnak és három vén apácának... Minden nap várhatom, hogy az a szenteskedő Pulcheria kiátkoztat... Heraclianus cæsar Rómában, én pedig korlátlan úr ide át... S nem kellene félnem a Cyrill árulkodásaitól!... Megfontolandó!... Ámbár bizonyos, hogy sok bajjal jár!

Ezzel Orestes harmadszor ment a gőzfürdőbe ezen a napon.

*

Harmadnapra Hypatia kedvelt szobalánya kissé ijedt arccal szaladt be úrnője szobájába.

PLATON.

— Az a vén zsidó boszorkány van itt, asszonyom, — mondta aggódva — aki mindig az utca túlsó feléről szokott leskelődni... Most is úgy megijedtem tőle... A szemei úgy villognak, mint két baziliszkus: mindenkit megver a szemével, akire csak ránéz!

— Badar beszéd! — mondta Hypatia, megvetést színelve, bár titkon maga is félt a vén boszorkánytól. — Mit akar az az asszony?

— Azt mondja, hogy levelet hozott.

— Levelet?... Hát csak ereszd be.

A szobalány kiment s nemsokára ismét visszajött Miriammal. A vén zsidó asszony nem annyira csúnya volt, mint inkább félelmetes. Két nagy fekete szeme izzó parázsként meredt rá Hypatiára s ez a két szem oly éles, fürkésző volt, mintha a vesékben akarna kutatni. A zsidónó pompás ruhát viselt: arannyal himzett

nehéz gyapjú-szövetből készült a hosszú, bokáig érő köntös, melyet a derekán drágaköves, aranycsattos öv szorított át, a vállait pedig drága, indiai selyemkendő takarta; nyakán kincseket érő igazgyöngy-sor ragyogott, a fején pedig szintén gyöngyökkel kivarrott, skófiomos kalap volt.

Hypatia szólanul nézett pár pillanatig Miriamra és nem tudta levenni róla a tekintetét: azok a szürös, fekete szemek, mintha megigézték volna! . . . Hallgatott Miriam is és némán, mély meghajlással nyújtott egy levelet Hypatia felé.

— Ki küldi? — kérdezte Hypatia, mielőtt elvette.

— Talán a levélben megvan, hogy ki küldi, — felelte Miriam, rekedt, édeskés hangon. — Hogy tudnám én, szegény zsidóasszony, a hozzád hasonló patriciusok titkait?

Hypatia elvette a levelet és ránézett a pecsétjére: — Orestes írta . . . De miért választott ily furcsa postást? . . . Mindegy; a levélre bizonyosan felelnie kellett: — tapsolt tehát s mikor a szobalány bejött, azt mondta neki, hogy vezesse Miriamot a szomszéd szobába, míg a levelet elolvassa és felel rá.

Mihelyt Miriam kiment, azonnal feltörte a levelet . . . Kétszer is végigszaladt rajta s mialatt elolvasta, hol elsápadt, hol pedig minden vér az arcába szökött. Pár pillanatig gondolkodva állt egy helyben, aztán indulatosan összegyűrte a levelet s beszaladt apjához, aki a könyvtárszobában dolgozott.

— Olvasd ezt a levelet, apám! — mondta ingerülten s odavetette az összegyűrűt papiruszt apja elé.

Az öreg Theon lassan kibontotta és végigolvasta a levelet . . . Sokáig nem tudott szólni ő sem s mikor végre megszólalt, a hangja remegett.

— A kezdetet kéri, — mondta halkan — s cserébe Afrika trónját igéri . . .

— Mit törődöm én a világi dicsőséggel! — pattant föl Hypatia hevesen. — Az én életem a tudományé: ez az én boldogságom, üdvöm, mindenem!

— És az istenek? — szólta az öreg habozva. — Hellas ősi istenei, akiknek szobrai a keresztény csöcselék ledöntötte? . . .

Hypatia összerézzen . . . Mint a villám cikázott át agyán a gondolat, hogy mi mindent nem tehetne Hellas isteneiért, ha valóban Afrika urának a felesége lehetne! Vissza állíthatná a görög istenek tiszteletét, fölépíthetné a lerombolt templomokat, múzeumokat és akadémiákat állíthatna, ahol Platon és Aristoteles ígeit tanítanák a gyűlölt Názarethi evangéliuma helyett . . .

Theon szorongva vizsgálta leánya arcát, melyen mind e remények és vágyak híven tükröződtek . . . Ó, ez az öreg, tudományban és munkában megöszült filozófus szívesen odaadta volna életét, elszenvetne volna a legszörnyűbb kínzást és halált is, ha tudta volna, hogy ezzel vissza állíthatja a görögök ősvallásának kultuszát! . . .

De a leánya nem ő volt és Theon jól tudta, hogy Hypatia megveti a léha Orestest, aki szivből gyűlölte ugyan a keresztényeket, de nyíltan még se merete pogánynak vallani magát, mert féltette a hatalmát és méltóságát . . . Melyik érzés győz hát Hypatia szívében: Hellas isteneinek a szeretete-e, vagy a megvetés, melyet Orestes iránt érez? . . .

Végre eldőlt a lelki harc: Hypatia arca kiderült és az öröm, a diadal öröme ragyogott rajta.

— Legyen tehát, — mondta szilárdan. — A halhatatlan istenek, a tudomány, a művészetek és a szent filozófia veszendő ügye áldozatot kíván . . . Hadd legyek én az áldozat! . . . Elfogadom, amit Orestes ajánl, de azzal a föltétellel, hogy nyíltan is szakít a keresztényekkel.

— Pallas Athene sugallta ezt neked! — szólta Theon áhitattal és gyöngéden megcsókolta leányát.

Hypatia visszament szobájába és megírta a választ. Aztán tapsolt és kiküldte a levelet Miriamnak, mert nem akarta még egyszer látni a vén boszorkány szürös szeméit. És mikor ismét egyedül volt szobájában, sirva borult asztalára s lelke mélyéből imádkozott Hellas isteneihez, hogy adjanak neki erőt az áldozathoz, amelyet értük hozni szándékozik . . .

Ez alatt Orestes Hypatia válaszára várván, palotájában kockázott Raphaellel és egyre vesztett.

— Mikor jön már az a vén boszorkány? — fakadt ki türelmetlenül.

— Majd ha elolvasta a te leveledet is, meg a Hypatia választ is, — felelte Raphael nyugodtan és megrázta a kockákat.

— Hogy-hogy? . . . elolvassa? — kérdezte Orestes megütközve.

— Persze, hogy elolvassa! . . . Az volt az első dolga, hogy haza vitte a leveledet és fölbontotta; ugyanezt cselekszi most a Hypatia válaszával is . . . De azért ne aggódj, uram. Miriam oly néma, mint a sír s aztán bizonyosan kiszúrtná az egyik szemét, ha tudná, hogy ezzel segítségére lehet a terveid megvalósításában.

— És ugyan miért?

— Ez már az ő titka . . . De csitt! . . . Hallom a csoszogását a folyosón . . . Nos, mielőtt elolvasad a választ, fogadjunk rá, hogy Hypatia azt köti ki föltételül, hogy térj át a pogány vallásra.

— Tartom a fogadást: . . . Miben?

— Féltnecat szerecsen-kölyökben.

— Áh! . . . Hé, rabszolgák! . . .

Hypocorisma, a prefektus első apródja, lihegve jött be.

— Az a vén zsidó fúria mindenáron be akar jönni . . . Azt mondja, hogy levelet hozott.

— Hát csak ereszd be, még pedig rögtön!

(Folytatása következik.)

VEGYESEK.

Madárvédelem Montenegróban. Követésre méltó példa jutott tudomásunkra Montenegróból a madárvédelmet illetőleg, melyet pár év előtt Danilló trónörökös léptetett életbe. Az ő kezdeményezésére van ugyanis Montenegrónak egy vadász- és madár-véd-törvénye, melynek értelmében a költés időszakában bárminemű madárfaj bántalmazása vagy a fészkek fosztogatása szigorúan büntetetik; kivételt csak a beigazolt tudományos szempont képez. Sok büszke kultúrnp s köztük mi is, kik gyakran kicsinylő lenézéssel emlegetjük a fekete hegyek harcias lakóit, példát vehetnénk tőlük. Az uralkodó család nagy tekintélye folytán a törvényt oly szigorúan tartják be, hogy aránylag nagyobb pénzösszegért sem sikerül egykönnyen az idegen amateur gyűjtőknek madártojásokat szerezni a földhöz ragadt szegény benszülöttektől.

A kolumbácsi légy eredetét úgy fejti meg a román néprege, — írja a «Természet» — hogy Jorgován a Herkules-fürdő környékén garázdálkodó sárkányt a Cserna mentén megtámadta. Könyörgött az az életéért, mert a halála még több bajt hoz az emberek fejére. Nem hitt neki a hős, megölte és hogy többé ne árthasson, fejté a kolumbácsi barlangba dobta; azóta és abból a rothadó sárkányfejből kelnek ki csapásként a kolumbácsi legyek, amelyek nyaranta 18 mértföld kerületű vidéken ölik a lábas jószágot. Befalaztatta a hatóság a barlang nyílását, de azért csinál magának kibúvó rést a millió meg millió légy. Szerb mondá szerint Szent György ölte meg Toplec mellett a sárkányt és dobta a Golubác hegy üregébe, a kolumbácsi légy költőhelyére, mely nagyobbbrészt víz alatt áll.

Állatmondák. A «Természet» c. folyóiratból veszük át a következő érdekes mondákat. Erdélyrészen a malomvízi románok azt regélik, hogy pappifából lesz a medve, húsát az igazhitű román nem is eszi; babonás irtózáttal viseltetik a medve iránt, sőt ünnepnapot is szentel neki az évben, hogy barmaid meg ne támadja, a kukoricát meg ne csúfolja. A medvebocsot azonban örömet elfogja, táncra tanítja, hogy vele kenyeret keressen.

Mikor Krisztus urunk az üldözői elől menekült, zúgó patakhoz ért, amelynek haragos vize az útját állotta. Ott közel legelészett a ló meg a szamar. Megszólítja Jézus a lovat, hogy vigye át, de mivel jó volt a fű, zsenge a farúgy, sajnálta otthagyni a ló, megtagadta a szolgálatot. A szamar ellenben készségesen engedelmesskedett. Ekkor olvasta rá az úr a lóra, hogy bármennyit eszik is, mindig éhes maradjon, — a szamar ellenben képes legyen tüskön-bokron, pusztá tarlón is megelégedésig jóllakni. És a szamar hátán azon szolgálata emlékeül húzódik végig a keresztet ábrázoló csik, mely egyhangú szürke színű gúnnyáját ékesíti.

Még a madarak is Jézus üldözői pártjára állanak; mikor bokorban rejtőzik, árulkodva beszél a galamb: bukorba, bukorba; mikor onnan menekül, sívalkodik a fűj, hogy: ott szalad, ott szalad; megszólal a bűbic is, hogy: búvik, búvik; csak a dalos pacsirta hívogatta másfelé az üldözőket. Bűnhődnek is a gonosz madarak, egy sem tud szépen dalolni és magasba repülni, az csak a pacsirta jutalma, hogy tud földre szállni, égbe repülni és röptében szépen énekelni, öröm látni őt és hallani. Megírta ezt Gyulai Pál «Krisztus és a madarak» című költeményében.

Mikor Krisztus a keresztfán függött, csak két ma-

dárka szánta meg. A töviskoszorútól szeretné megszabadítani az egyik, erőlködik, bíbelődik szegényke, de egy hegyes tüske a fehér mellébe szúr s előnti a piros vér, azért viseli annak a mellén ma is a vörösbegy. A másik a szögeket iparkodik kihúzni, kínlódik hasztalan, legörbül a csőre és az a keresztcsőrű madár.

A harkányi hegy legmeredekebb oldalán vízmocsáros mélyedésben «zumak» kígyók delelnek s a háborgatóikat nyomórúnyi farkukkal irgalmatlanul elverik. Ezt mondják ott a hegy alján, de nincs ember, akit e kígyók elverték, vagy aki azokat csak látta volna is. Cigány rege szerint feljön nagyhéten a mogoró kígyó a mogoró-bokor tövéhez, holott egyébkor 100 mértföldnyire tartózkodik alatta; aki szerencsésen megfogja, mikor a kígyó harmatot iszik, annak a kezében arannyá lesz a kő. De hogy a kígyó sárkánnyá váltohasson, kígyót eszik. Herkules-fürdőnek halregéje van.

Mikoron Jorgován, a románok Herkules a nővérét kereste és a Cserna patak zúgása miatt annak segítségét hívását jól ki nem vehette, mely irányból jön: bronz halat ígért a harsogó hegyi víz nimfájának, hogy csak egy pillanatra hallgasson el a zúgásával; de az nem tette meg. Ekkor ezüst halat kínálgatott neki s azt is hasztalan. Végre egy szép aranyhalacskaért elesondesedett a folyó zúgása. Féltekegyen őrizte aranyhalat a vízi tündér és bősziült áradást zúdított a völgyre, mert kifogta egy halász a féltett kincsét; és a bosszús tündér nem is térítette vissza a pusztító áradatot előbb, míg aranyhalacskaát vissza nem kapta. A Szentjános fénybogár, mely csöndes, sötét éjszakákon a nyári napfordulat táján csillogva világol a fű között, a kikelet szép leányainak a könnyeseppjeiből lett, amint azok a bársonyos gyöp sűrűjébe hullottak. Mostoha testvére az Isten-téhenkéje, a sötétkék ruhájú nünüke, melyet a vendégszerető méhike ölbe vesz és elviszi őt mézzel rakott éléskamrájába, hogy ott lakozzék az kedvére a jóból. A temető-bogár az irgalmasság jelképe. Elhalt egykor a gazdag szomszédja és maradó rokonai a föld fölött hagyták temetetlen; ígérte bár a légy, hogy eljön és muzsikaszóval adja meg a végtisztességet, de útközben kíváncsian virágra szállt, hogy nyalakodjék; megjárta pedig, mert légyfogó volt az, mely őt agyonra szorította. Így a temető-bogár maga teljesítette a végős kegyelet szolgálatát.

Szorgos munkája közben sietett gyorsan elkölteni ebédjét az egyszeri szegény ember és száraz kenyérből véletlen elszórt néhány morzsát. Megbotránkoztak ezen a takarékos hangyák és panasza mentek ellene az Úristen elé. Nem akarta pedig Szent Péter bebocsátani őket a mennyországba és mivel erőszakoskodtak, elsöpörte valamennyit és egy csomóban dobta vissza a földre. Ezóta törött a dereka minden hangyanak.

Csongrádmegyei néphiedelem szerint, mikor Isten megalkotta a méhet, melynek Szolnok-Doboka vármegyében «okos kis marha» a neve, párját akarta annak hamisítani az ördög, de bizony csak légy lett belőle, amely nem gyűjt, hanem pocskórol; nem okos, hanem szentelen, még vért is szív némelyik, mint a bögöly.

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Két szám négyzetének különbsége 28 (huszonnyolc), összegük 14 (tizennégy); melyek e számok?

Történelmi kérdés:

Hogy hívták azt az oláh vajdát, ki föllázadt Róbert Károly ellen? A csatát a király elvesztette, életét is csak hívei önfeláldozása által menthette meg.

(Rozgonyi Ottó.)

Földrajzi kérdés:

Mi a neve annak az erdélyi fürdőnek, amely a román határ közelében, a gyergyói havasok rengeteg erdőségében, 763 m. magasságban fekszik? Savanyú vize igen elterjedt.

(Csizsár József.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 április 26.

1. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Természetrizai kérdés: Hermelin, másképp hölgymenyét (Mustela erminea). — **Földrajzi kérdés:** Bodoki hegység. — **Történelmi kérdés:** Baltácsi Mehemed. — **Képrejtvény:** Mindenki annyi szeretetet kap osztályrésztül, amennyit megérdemel.

Helyesen fejtették meg: Schleicher Ferencz, Hauer Ernő, gr. Esterházy László, Dobránszky Ede, Licht Zoltán, Borbély Endre, Baranyai Zoltán, Fehér Antal, Kovács Ignác, Rákos Béla, Karcsey Aladár, Bagossi Elemér, Mandel Lajos, Vojticky Jenő, Hoensch Gusztáv, Hartmann Ervin, Emmerling László, Vidor Dezső, Baumfeld Pál, Karczag Sándor, Lakos Mór, Rotter Alajos, Szűsz Nándor, Felbersbaum Jenő, Somlyó József, Rákosi Róbert, Murinyi János, Grosz József, Sziklay László, Fleischl Sándor, Holesch Gyula, H. Nagy Jenő, Flesingora Pál, Perlof Jenő, Károlyi Gusztáv, Falusi Károly, Ujházi Gyula, Nádas Ágoston, Tarján József, Hauschild Béla, Halmi Gábor, Szinyei Merse Zsigmond, Lövy Andor, Popper József, Szemző István, Altstock Hugó, Durka Ferencz, Gerő István és Béla, Grünspan Izsák, Elek Tibor, Fábri János, Baranyó Géza, Csányi Lajos, Holländer Sándor.

A kitűzött könyvjutalmat (Mouton Jenő: Congourdan Márius; díszk.) Hartmann Ervin budapesti előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Olvasóinknak. A húsvéti ünnepek alkalmából hozzánk érkezett számos jókívánságot köszönjük s kívánjuk, hogy kedves olvasóink a munkához kedvvel és buzgósággal fogjanak hozzá, adjon az Isten nekik erőt és kitartást!

B. E. (Budapest). 1. A kért számokat megküldöttük a kiadóhivatallal. 2. Ugyanaz, de a mostani kiadás út van dolgozva. 3. Lehet. — **Britannikus.** Ugy hallottuk, hogy az idén a következő vidéki városokban lesz-

nek kerületi tornaversenyek: *Lőcsé, Sopron, Esztergom, Debrecen.* Az ifjúsági díszszászlo csak négy év múlva kerül ismét szőnyegre. — **A. H.** (Budapest). 1. A nővények meghatározására van egy kis kézi könyv: Lejtényi Sándor «Növénygyűjtő», kiadta a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-u. 4.) 2. Kingsley angol nyelven írta meg a «Hypatiá»-t. 3. Az egész második féléven át, tehát 26 számban. 4. Mióta mi szerkesztjük ezt a lapot, még nem fordult elő, de a lehetőségek közé nem tartozik. Igen jónak kell annak a költeménynek lennie, már pedig igen jó költeményt nem könnyű dolog írni, legalább is igazi költői tehetség kell hozzá. — **H. F. S.** (Budapest). A *mikor* időhatározói mellékmondatok kötőszava, a *ha* feltételes mellékmondatoké. Ez utóbbi előfordul időhatározói mellékmondatok élén is. Ebben az esetben egyenlő értelmű a *mikorral*. — **G. I.** (Rozsnyó). Olyan bélyegeknél az értékesítése nem könnyű, mert egyáltalában nem keresik. Egyébként utaljuk a lapunkban levő hirdetésre. — **Egy előfizető** (Pécs). Forduljon a címzetthez levélben, ő majd megadja a határozott választ. A hirdetések a kiadóhivatal és nem a szerkesztőség dolga. — **B. L.** (Nagyvárad). Felső-Lövő, Sopron, Pozsony (ág. ev. liceum), katolikus internátusok vannak: Nagyszombatban, Kalocsán, Kolozsváron, Székelyudvarhelyen. — **Érettségis.** 1. Azt előre tudni nem lehet. Május utolsó hetében tartják az írásbeli vizsgálatokat. Rendszeren 8—1-ig dolgoznak. 2. A szaktanár megadja az utasításokat. 3. Nem. 4. Legjobb lesz, ha nem számít csupán a szerencsére, hanem lelkiismeretesen tanul. — **Turista.** Katonai térképeket *jutányos* áron csak ódon-könyvkereskedésekben kaphat. Rendszeren bármely hazai könyvkereskedő útján megrendelheti. — **A. H.** 1. A kis dalnak elég könnyed a verselése, de egyéb érdeme nincsen. Közlésre még nem való. 2. Rejtvényei közül válogatunk. — **A. I. gr.** («Bobby»). Nem volt szerencsés a lefordítandó novella megválasztásában. A kis angol novella gyöngye. Nincs befejezése. A mi olvasóink nem elégszenek meg a derékba szakított mesével. Egyébiránt ez az úgynevezett tárcanovelláknak egyik jellemző sajátsága, vagy jobban mondva gyarlósága. A fordítás még gyakorlatlan kézre vall, de hisszük, hogy a gyakorlat meghozza idővel az ügyességet. Mielőtt elfogadhatót ír vagy fordít, készségesen közöljük.

KATZER

udvari
szállító.
Árjegyzék
ingyen.

Hazánk első és legnagyobb

Molykár Ellen

9922

Biztosító Megóvó Intézete

Iroda: VI., Ó-utca 42. szám.

Raktárok: VI., Ó-utca 42., 44. (saját ház), 45., 46. és Uj-utca 43. Budapest.

1000 külföldi levélbélyeg.

(Peru, India, Bolivia, Columbia, Nyassa, Omaha stb.) és egy csinos album együtt 1 korona! 9914

SZÉKI JENŐ, Budapest

VI. Podmaniczky-utca 21. III. e. 32. sz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. m.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes.

V.

A daruvári idegen.

Harmadnapja immár, hogy Verbőczy Imre uram daruvári fényes házában a kozári győzelem ünnepét üli.

Baranya vármegye minden úri portájáról ott van valaki. Csak a simontornyai és siklósi szandzsákságról nem mertek eljönni az atyafiak sem. Félnek a Khareddin beglerbég haragjától, kinek annyi szeme van, ahány hitehagyott keresztény, mert mindegyik az ő kémje, egy zechinért elárulja a tulajdon testvérét.

Estére kelve száz fákylát gyújtat Verbőczy a táncra perdülőkhöz, maga pedig szakállas vének közé vonul beszélni a török iga keserűségéről. — Panasz, panasz, — mindenütt csak átok van a hazán. Gonosz volt az a pillanat, mikor János király Stambulba küldte Laszkyt pártfogás-kérésre.

Bebek János kapta el a szót tőle:

— Kigyelmed boldogult apja sem birta sokáig Mátyás palotájából nézni a bugyogós janicsárok déleesti hejje-hujját, hallgatni a muezzin rekedt kiáltását.

— Szegény apám, — neki már békét hagy Szolimán. Csak aki ismerte ő kegyelmét, az tudja, hogy mily keserves volt a budai bíróság. Belé tört szívébe a szenvedésnek nyila s hordozta a sebet mindhalálig. A török-átok megfogta a magyart.

Ittak a tágöblű aranyos serlegekből s komor gondolatokba mélyedtek.

Magyar ember természete ott elszomorodni, hol az öröm volna helyén.

Az oszlopos tornác visszacsengett a táncra szóló muzsikától. A fiatalok könnyebb oldaláról vették — sutba vágta a gondot s egyszer legalább javába mulattak.

Ki tudja, mit hoz a holnap?

Zoltáni Gáspár apród zavarta fel a tölgyfaasztal mellett szótlanul ülő hazafiakat:

— Egy idegen keresi Nagyságodat.

— Csak hadd jöjjön, — veté oda könnyedén Verbőczy, talán nem is érdekelte, ki lehet az idegen. Mindenki idegen már Magyarországon.

Az urak kíváncsian néztek a nyitott boltíves ajtóra. Sebők deák lépett be.

Ruháját por lepte, haja összecsapzott, szeme élénk tüzöl ragyogott.

— Verbőczy Imre uramat keresem.

— Lantos Sebestyén itt nálam! — kiáltott fel meglepetve a vár ura s nem tudta elrejtetni örömét. — Isten hozott lantos, szerény hajlékomba, — hol jártál, merre barangolsz, melyik jó szél hajtott Daruvár tájékára?

A büszke főúr hévvel ölelte meg az egyszerű lantost.

Együtt voltak Török Bálint udvarában sokáig. Verbőczy apród, Tinódi lantos, írdeák.

Megbarátkoztak, amint egy híres úr fia s egy írdeák akkor megbarátkozhattak.

— Jókor jöttél, Sebők, nagyon elszomorodott a szívünk, te vagy annak a felvidámítója.

Serleget hozatott a deáknak, ő maga töltötte színültig.

— Igyál velünk te is, — igyunk urak, a haza jóvoltára!

Kiitták az utolsó esőpig.

Aztán beizent apródjával a táncolókhoz, hogy vége a muzsikának, ide jöjjenek mind, a tágas fegyver szobába.